SVERIGES ADVOKATSAMFUND
Generalsekreteraren

Stockholm den 9 januari 2014

Regeringen
Försvarsminister Karin Enström
103 33 STOCKHOLM

Nominering av kandidater till integritetsskyddsombud vid Försvarsunderrättelsedomstolen

Enligt 6 § lagen (2009:966) om försvarsunderrättelsedomstol förordnar regeringen för minst fyra år personer som kan tjänstgöra som integritetsskyddsombud. Förordnande sker efter förslag från Sveriges advokatsamfund och Domarnämnden.

Förordnandetiderna för de dåvarande integritetsskyddsombuden skulle löpa ut den 30 november 2013 och i ett fall den 28 februari 2014. Advokatsamfundet har, tillsammans med Domarnämnden, med anledning därav den 3 oktober 2013 mottagit en skrivelse med förfrågan om nominering av sex kandidater som kan stå till förfogande för uppdrag som integritetsskyddsombud vid Försvarsunderrättelsedomstolen.

Av skrivelsen framgår att åldersstrukturen, samt hur länge man varit förordnad vid domstolen är aspekter som bör belysas vid förordnandena. Vidare framhålls att kontinuitet ska eftersträvas och att detta är särskilt viktigt inför detta regeringsbeslut, eftersom det skulle förordnas en ny ordförande vid årsskiftet 2013/2014. Dessa regeringens önskemål saknar i och för sig lagstöd, men kan givetvis framställas. Enligt Advokatsamfundets mening torde det emellertid av oberoendeskäl vara en fördel att inte samtliga integritetsskyddsombud förordnas för flera perioder. Byte av integritetsskyddsombud har således ett värde i sig. För övrigt torde det inte ankomma på regeringen att göra

beställningar på hur de integritetsskyddsombud ska se ut, som enligt lag har att tillvarata enskildas integritet vid prövning av regeringskansliets genom FRA framställda önskemål om inriktning av signalspaning. Systemets uppbyggnad förutsätter snarare att regeringen inte har mer än formellt inflytande i personvalsfrågorna, förutsatt att de föreslagna kandidaterna i övrigt uppfyller i lag angivna krav och att säkerhetsprövningen inte ger anledning till en annan bedömning.

Efter samråd med Domarnämnden och då besked erhållits att nämnden har valt att föreslå omförordnanden i samtliga fall, har Advokatsamfundet för sin del valt att nominera advokaterna Tomas Nilsson, Claes Lundblad och Lena Feuk som kandidater till uppdraget. Därmed har regeringens önskemål tillgodosetts.

I e-post av den 22 oktober 2013 har Advokatsamfundet underrättat Försvarsdepartementet om sina nomineringar.

Advokatsamfundet konstaterar nu att regeringen, i strid med vad som följer av lag, underlåtit att förordna föreskrivet antal integritetsskyddsombud enligt 6 § lagen (2009:966) om försvarsunderrättelsedomstol. Sedan den 1 december 2013 saknas således tre ombud. Detta trots att Advokatsamfundet tillsammans med Domarnämnden föreslagit sex personer. De av Domarnämnden föreslagna personerna har utsetts. De av Advokatsamfundet föreslagna har däremot ännu ej utsetts, trots att de inom föreskriven tid gjort vad som ankommer på dem i fråga om säkerhetsprövning. Vid förfrågningar hos Försvarsdepartementet har olika besked lämnats om beredningen av ärendet. Först skulle ärendet upp på regeringssammanträde den 19 december 2013. När så inte skedde har man från departementet numera meddelat att ärendet alltjämt bereds och att det inte går att lämna besked när beslut ska fattas av regeringen.

Advokatsamfundet konstaterar vidare att Försvarsdepartementet berett ärendet i strid med lagen. Inledningsvis har departementet med förbigående av Advokatsamfundet vänt sig direkt till de integritetsskyddsombud, vars förordnanden nu löpt ut med fråga om deras intresse av att kvarstå. När Advokatsamfundet därefter väl får en förfrågan och föreslår tre nya advokater underlåter regeringen att utnämna dessa. Man uppdrar i stället åt

kanslichefen på Försvarsunderrättelsedomstolen att på nytt kontakta de tidigare integritetsskyddsombuden som är advokater och ställa frågan om de står till förfogande för att ånyo utses till integritetsskyddsombud. Enligt uppgift önskar man nu "bredda" urvalet. Detta önskemål torde dessutom enbart avse advokater, då motsvarande förfrågan inte har inkommit till Domarnämnden. Vad detta mer konkret innebär är höljt i dunkel, särskilt i ljuset av de regler som tydligt framgår av lag.

Detta är ett högst anmärkningsvärt förfarande, som inte är ägnat att öka tilltron till Försvarsdepartementets handläggning av frågor med anknytning till försvars-underrättelseverksamheten och FRA. Det nu inträffade följer på att den tidigare såväl som den nuvarande statssekreteraren lovordat och föreslagit ansvarig rättschef i departementet att söka tjänsten som ordförande i Försvarsunderrättelsedomstolen. Redan denna tanke visar på ett högst oroväckande sätt hur allvarliga frågor kan resas om regeringens verkliga vilja att värna Försvarsunderrättelsedomstolens oberoende och att underkasta signalspaningen den externa kontroll som lagen syftar till. Handläggningen av ärendet om utseende av integritetsskyddsombuden förstärker dessvärre denna bild.

Advokatsamfundet får med hänvisning till det anförda hemställa att regeringen omgående utser de personer som Advokatsamfundet föreslagit. Att utse advokater som inte har nominerats av Advokatsamfundet är inte möjligt enligt lag. För det fall regeringen skulle anse sig ha välgrundad anledning att frångå förslaget eller att utvidga antalet integritets-skyddsombud hemställes om ett motiverat beslut om grunden härför.

Stockholm som ovan

Anne Ramberg